

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI**

**VETERINARIYA PROFILAKTIKASI VA DAVOLSH
FAKULTETI**

“VETERINARIYA JARROHLIGI VA AKUSHERLIK” KAFEDRASI

**60840100 - Veterinariya meditsinasi (faoliyat turlari bo‘yicha) ta’lim
yo‘nalishi
3-bosqich 304-guruh talabalari uchun**

**«OPERATIV XIRURGIYA VA TOPOGRAFIK ANATOMIYA»
FANIDAN**

**“URG‘OCHI HAYVONLAR JINSIY ORGANLARIDA
O‘TKAZILADIGAN OPERATSIYALAR”**

**Mavzusida o‘tkaziladigan amaliy mashg‘ulot bo‘yicha
ochiq dars tarqatma materiallari**

Samarqand-2026

Tuzuvchilar:

1. Jabborov A.G‘. – “Veterinariya jarrohligi va akusherlik” kafedrasida assistenti.

Taqrizchilar:

- 1. B.A.Kuliyev** -Hayvonlar anatomiyasi, gistologiya va patologik anatomiya kafedrasida dotsenti, v.f.n.

- 2. O.U.Kuldashov** -Veterinariya ilmiy-tadqiqot instituti Veterinariya sanitari va urchitish patologiyasi laboratoriyasi mudiri v.f.d., professor.

**“Urg‘ochi hayvonlar jinsiy organlarida o‘tkaziladigan operatsiyalar”
mavzusidagi amaliy mashg‘ulotni o‘qitish texnologiyasi**

Vaqt: 80 daqiqa	Talabalar soni: 22 ta
O‘quv mashg‘ulot shakli	Ko‘rgazmali amaliy mashg‘ulot
O‘quv mashg‘ulot rejasi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Urg‘ochi hayvonlar jinsiy organlari anatomo-topografiyasi. 2. Kesarevo-secheniye operatsiya texnikasi. 3. Ovarioektomiya texnikasi. 4. Sut bezi o‘smalarini operativ usullarda davolash.
<p>Amaliy mashg‘ulot maqsadi: Talabalarga amaliy mashg‘ulot davomida urg‘ochi hayvonlar jinsiy organlari anatomo-topografiyasi, Kesarevo-secheniye operatsiya texnikasi, Ovarioektomiya texnikasi, sut bezi o‘smalarini operativ usullarda davolash texnikasini o‘rgatish hamda talabalarda mavzu bo‘yicha ko‘nikma va malakalar hosil qildirishdan iborat.</p>	
<p>Pedagogik vazifalar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1- Urg‘ochi hayvonlar jinsiy organlari anatomo-topografiyasi to‘g‘risida umumiy tushuncha beradi; 2- Kesarevo-secheniye operatsiya texnikasini o‘rgatish; 3- Ovarioektomiya hamda sut bezi o‘smalarini operativ usullarda davolashni o‘rgatish; 	<p>O‘quv faoliyat natijalari:</p> <p>Talabalar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1- Urg‘ochi hayvonlar jinsiy organlari anatomo-topografiyasi to‘g‘risida umumiy tushunchaga ega bo‘ladilar; 2- Kesarevo-secheniye operatsiya o‘tkazish texnikasini bajaradilar; 3- Ovarioektomiya hamda sut bezi o‘smalarida operatsiya o‘tkazish texnikasini bajaradilar;
Ta’lim usullari	Amaliy mashg‘ulot aqliy hujum ,kichik guruhlarda ishlash, klaster metodi va zinama-zina usullardan foydalanib olib boriladi.
Ta’limni tashkillashtirish shakli	Jamoaviy guruhli.
Ta’lim vositalari	Doska, mel, dars ishlanmasi, tarqatma materiallar, videoproyektor, xirurgik asboblari va hayvon.
O‘qitish shakli	Guruhda ishlash.
O‘qitish sharoitlari	Maxsus guruhda ishlashga texnik vositalar bilan jihozlangan auditoriya.
Monitoring va baholash	Og‘zaki, savol javob, tezkor so‘rov, test.

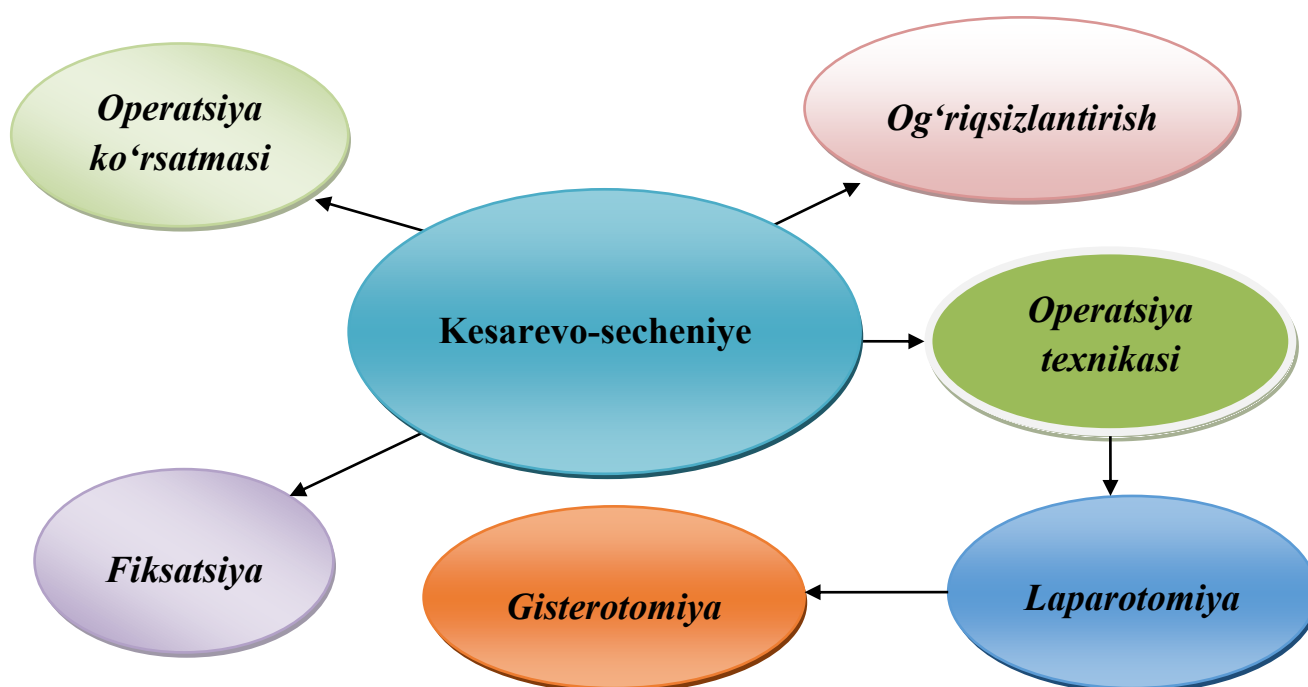
Amaliy mashg'ulotining texnologik xaritasi

Ish bosqichlari va vaqti	Faoliyat mazmuni	
	ta'lim beruvchi	ta'lim oluvchi
1–bosqich O'quv mashg'ulotiga kirish (10 daq.)	1.1. Salomlashish, davomatni aniqlash va talabalarni darsga tayyorgarligini tekshirish. 1.2. Amaliy mashg'ulotning mavzusi, maqsadi va vazifalari hamda uni tashkil etish rejasi bilan tanishtiradi.	Eshitadi,yozib oladi.
2 - bosqich. Asosiy (60 daq.)	2.1. Talabalarni e'tiborini jalb etish va bilim darajasini aniqlash uchun tezkor savol-javob o'tkazadi. (Aqliy hujum metodi 1-ilova). 2.2. O'qituvchi vizual materiallardan foydalangan holda mashg'ulotning qisqacha bayonini tushuntirib beradi (Klaster metodidan foydalangan holda 2-ilova). 2.3. Guruhni guruhlarga bo'ladi va har bir guruhga topshiriq beradi (Kichik guruhlarda ishlash metodi 3-ilova). 2.4. O'qituvchi guruhlar bajarayotgan ishlarni nazorat qilib yo'llanma beradi.	Eshitadi. Savolga javob beradi. Eshitadi. Yozib oladi. Savollar beradi. Eshitadi.Yozib oladi. Bajaradi va savollar beradi.
3 - bosqich. Yakuniy (10 daq.)	3.1.Mavzu bo'yicha yakuniy xulosa qiladi qilingan ishlarni kelgusida kasbiy faoliyatlarida ahamiyatga ega ekanligi muhimligiga talabalar e'tiborini qaratadi. 3.2.Guruhlar ishini baholaydilar. 3.3.Mustaqil ish uchun topshiriq beradi va uning baholash mezonlari bilan tanishtiradi.	O'z-o'zini o'zaro baholashni o'tkazadilar. Savol beradilar. Topshiriqni yozadilar.

AQLIY HUYUM METODI

1. Urg‘ochi hayvonlar jinsiy organlari anatomo-topografiyasini ayting?
2. Laparotomiya deganda nimani tushunasiz?
3. Gisterotomiya qaysi organda bajariladi?
4. Kesarevo-secheniye operatsiyasi texnikasini tushuntirib bering?
5. Ovarioektomiyani deganda nimani tushunasiz?
6. O’sma va uning turlarini tushuntirib bering?

KLASTER USULI

“KICHIK GURUHLARDA ISHLASH”.

Kichik guruhlarda ishlash talabalarning darsda faolligini ta'minlaydi, har biri uchun munozarada qatnashish huquqini beradi, bir-biridan auditoriyada o'rganishga imkoni tug'iladi, boshqalar fikrini qadrlashga o'rgatadi.

Mavzu: URG‘OCHI HAYVONLAR JINSIY ORGANLARIDA O‘TKAZILADIGAN OPERATSIYALAR.

O‘quv elementlari:

1. Urg‘ochi hayvonlar jinsiy organlari anatomo-topografiyasi.
2. Kesarevo-secheniye operatsiya texnikasi.
3. Ovarioektomiya texnikasi.
4. Sut bezi o‘smalarini operativ usullarda davolash.

Mavzu bo‘yicha tayanch tushunchalar: Bachadon, tuxumdon, tuxum yo‘li, qin, qin dahlizi, klitor, sut bezi, Kesarevo-secheniye, laparatomiya, gisterotomiya, ovarioektomiya, o‘sma, fiksatsiya, og‘riqsizlantirish, aminazin, ksilanit, ketamin.

Adabiyotlar ro‘yxati.

1. Narziyev B.D. “Operativ xirurgiya va topografik anatomiya” Darslik. Samarqand 2024
Rustamov H.Q., Aqbutayev Ya.A., Narziyev B.D. ”Operativ xirurgiya” O‘quv qo‘llanma. 1997 yil.
2. И.И.Магда “Оперативная хирургия” 1990.
3. Тимофеев С.В., Филиппов Ю.И и др. «Общая хирургия животных». Учебник. Москва, “Зоомедлит”, 2007 год.
4. www.ziyo.net.uz
5. <http://kulikov-av.chet.ru/ma01.htm>
6. www.vetdoktor.ru
7. www.veterinar.ru

Asosiy tushunchalar

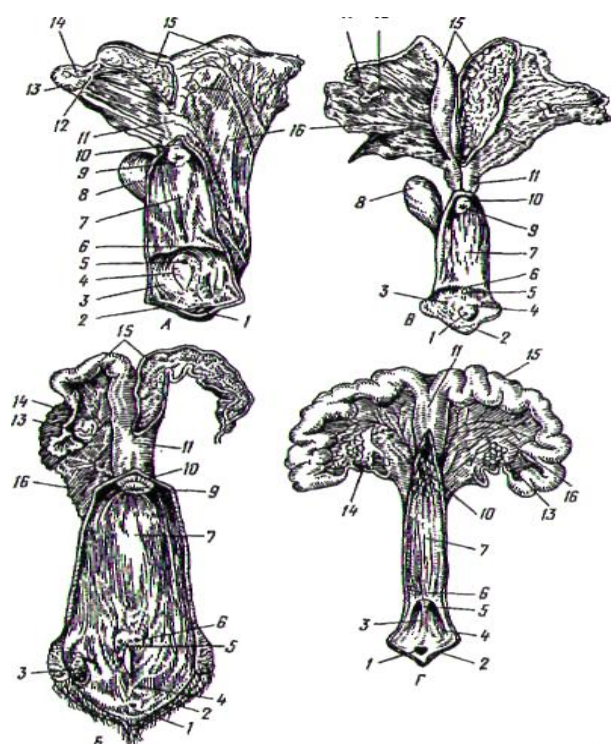
Dars maqsadi. Talabalarga amaliy mashg‘ulot davomida urg‘ochi hayvonlar jinsiy organlari anatomo-topografiyasi, Kesarevo-secheniye, Ovarioektomiya operatsiyalari texnikasi, sut bezi o‘smalarida operatsiya o‘tkazish texnikasini o‘rganishadi.

Jixoz va asbob uskunalari. Rangli jadvallar, mulyajlar, hayvonlar (it, quyon, mushuk), 0,5% novokain eritmasi, katta va kichik sig‘imli shprislar, har xil uzunlikdagi ignalar, Operatsiya qilish uchun qo‘llaniladigan jarrohlik asbob-uskunalari, bog‘lov va tikuv materiallari, 3-5% yodning spirtidagi eritmasi.

Dars o‘tilish uslubi. Dars jarrohlik klinikasida, veterinariya davolash maskanida, o‘quv xo‘jaligida, Kinologiya markazlarida olib borish tashkillashtiriladi. Dars davomida o‘qituvchi talabalarga reja asosida mavzuni

tushuntirib beradi. Talabalar 4-6 tadan qilib kichik guruhlarga bo‘linib, mustaqil ravishda o‘qituvchi nazorati ostida it, quyon yoki mushukda – laparotomiya, ovarioektomiya yoki sut bezi o‘smasini operatsiya qilish texnikasini birortasini bajarishadi.

Urg‘ochi hayvonlar jinsiy organlari tashqi va ichki jinsiy organlarga bo‘linib, tashqi jinsiy a‘zolarga (genitalia externa) jinsiy lablar, qin dahlizi va klitor; ichki jinsiy a‘zolarga (genitalia interna) - qin, bachadon, tuxum yo‘llari va tuxumdonlar kiradi

1-rasm. Urg‘ochi uy hayvonlarining ko‘payish a‘zolari: A- biya; B- sigir; V- qo‘y; G- ona cho‘chqa; 1- klitor; 2- jinsiy lablar; 3- ventral va dorsal bezlar teshigi; 4- qin dahlizi yoki siydik-jinsiy sinusi; 5- siydik chiqarish kanali teshigi; 6- pleva pardasi; 7- qin (ochilgan holatda); 8- siydik xaltasi; 9- bachadon bo‘ynining qin teshigi; 10- bachadon bo‘yni; 11- bachadonning tanasi; 12- tuxumdonning maxsus tutqichi; 13- tuxumdon; 14- tuxum yo‘li; 15- bachadon shoxi (biyada chap, sigir va qo‘ylarda o‘ng bachadon shoxi ochilgan); 16- bachadon charvisi va bachadonning keng tutqichi va undan o‘tadigan arteriya qon tomirlari.

Itlarning bachadonida operatsiyalar (Kesarevo-secheniye)

Ko‘rsatma. Onaning qornini yorib tabiiy yo‘l orqali tug‘ishi qiyinlashganda bolani chiqarib olish uchun.

Fiksasiya va og‘riqsizlantirish. Hayvon orqasiga yotgan holatda fiksasiya qilinadi.

Hayvonning 10 kg og‘irligiga 2,5 % li aminazin 1 ml va 0,5 ml ketamin vena qon tomiriga yuboriladi. 0,5 % li novokain eritmasi bilan infiltratsiya o‘tkaziladi.

Texnikasi. Kesarevo kesish asosan ikki qismdan iborat – laparotomiya va gisterotomiya (bachadonni ochish) izchillik bilan bolani ichkaridan tortib chiqarish.

Operatsiya maydonchasi tayyorlanib, oq chiziq orqali, laparotomiya o‘tkaziladi, sut bezining oldidan 10-15 sm. kesiladi. Teri, fassiya va to‘g‘ri muskul qavatlarini skalpel orqali ajratiladi, keyin qorinning muskul payi va qorin seroz pardasi kesiladi, barmoq nazorati ostida kesilgan jarohat qaychi bilan uzaytiriladi.

Bachadonning bolali shoxi teri jarohat chekkasiga tortib yaqinlashtiriladi. Bachadon qon tomirlar kam bo'lgan joyi topilib 5-7 sm kesib ochiladi, bola pardasi ushlanadi va sekinlik bilan ular kesiladi, bola suvi qorin bo'shlig'iga tushmasligi kerak. Bola kindigi bilan tashqariga chiqariladi va bola kindigiga ishlov beriladi, og'iz va burunda bo'lgan shilliq narsalar tozalanadi. Shunday qilib itvachchalar hammasi birin-ketin chiqarib olinadi. Bachadon ichiga 500 ming TB da penisillin yuboriladi. Bachadon devoridagi jarohat uzluksiz Shmiden-Lamber usullari bilan tikiladi. Bachadon qorin bo'shlig'iga jo'natiladi. Qorin devori birinchi seroz pardasi va qolgan qavatlar uzluksiz tikiladi. Teriga uzlukli chok qo'yiladi va teriga yodning spirtli eritmasi bilan ishlov beriladi.

Urgochi cho'chqalarni axtalash-Ovarioektomiya

Urgochi cho'chqalarning tuxumdoni 1,5 – 4 sm. tukan cho'chqada korin bushligini urtasida joylashadi. Tuxumdonlar ung tarfga siljitgan.

Qon bilan taminlanishi – tuxum arteriyasi, prvanial bachadon

Innervasiya – tos nervi

Ko'rsatmasi – bokuvni yaxshilash. Kuzgalish davrida 30 % yog'ni yukotadi, 5 – 8 kg bir boshga. Axtalanganlari 10 – 15 % ogirlashadi, bovuq 15 – 30 kunga kiskaradi, jasatini ogirligi 30 % kuprok.

4 – 8 oyligida yoki bokuvga kuyidan 2 xafta oldin

Fiksasiya – chap tarafga boshini pastka karatib 45oS burchakda

Og'riksizlantirish – muskul orasiga 2,5 % aminarin 1 ml 25 kg, kesim chizigi buylab indentratsiya usuli 0,5 % novakain.

Texnikasi – kesim o'ng tarafdin maklokdan 2 – 3sm pastrok, tuqqanlarda 5 – 7 sm, uzunligi 4 – 7 sm to 10 sm gacha. Barcha to'qimalar kesiladi, kursok parda kaychi bilan teshiladi. Jarohat orkali tuxumdon tashkariga chikariladi. Tajdan ligitura utkazib boglanadi va olib tashlanadi. Shunday kilib chap tarafdagisi xam olib tashlanadi. Teriga 2 – 3 tugunli chok kuyiladi.

Ovarioektomiya texnikasi

Fiksasiya. Hayvon yotgan holatda fikasiya qilinadi.

Og'riqsizlantirish. Hayvonning 10 kg og'irligiga 2,5 % li aminazin 1 ml va 0,5 ml ketamin vena qon tomiriga yuboriladi. 0,5 % li novokain eritmasi bilan infiltratsiya o'tkaziladi.

Texnikasi. Hayvon orqaga yotqiziladi. Operasiya maydonchasi tayyorlanib, oq chiziq orqali laparatomiya o'tkaziladi. Teri va yog' qatlami muskulgacha kesiladi, kesish uzunasi 4-7 sm. Tashqi, ichki qiyshiq va ko'ndalang qorin muskullarining tolalari skalpel dastasi bilan ularning yo'nalishiga qarab ajratiladi. Keyin shu chuqurlashgan joydan barmoq ichkariga kirgizilib, paypaslab, qorin seroz pardasi topilib, pinset bilan ushlab burmasi jarohat chekkasigacha chiqariladi va qaychi bilan kesiladi. Qorin bo'shlig'isha chap qo'lining katta va ko'rsatgich barmoqlari kirgiziladi, tuxumdon yoki bachadon shoxini topishga harakat qilinadi va u tashqariga chiqarib olinadi. Bachadon shoxini tashqariga chiqarib, undan tuxumdonni topib olinadi. Har bir bachadon shoxidagi tuxumdonlar alohida ligatura qo'yilib, tuxumdon bog'lamlari bog'lanadi, keyin tuxumdonni pinset ustidan baxromkasi bilan birga qo'shib skalpel orqali kesib olib tashlanadi. Keyin bachadon shoxi ichkariga yuboriladi va 250-500 TB penisillin yuboriladi. Qorin

seroz pardasiga 1-2 tugunli chok o'tkaziladi. Ajratilgan muskul tolalari tikiladi va teri jarohatiga 3-4 tugunli chok o'tkazib tikiladi. Yod eritmasi bilan jarohat chetlari ishlov beriladi.

Itlarda sut bezi o'smalari va uni olib tashlash texnikasi

Veterinariya amaliyotida o'smalarni xirurgik yo'l bilan davolash asosiy usul bo'lib xisoblanadi. Hayvonlarda xirurgik usul bilan o'smalarni davolash eng samara beruvchi usul bo'lib xisoblanadi.

O'sma qanchalik erta olib tashlansa, davolash samarasi shuncha yuqori bo'ladi, bunda quyidagilarga e'tibor berish lozim:

1. O'sma sog'lom to'qimalar chegarasida olib tashlanishi lozim. Chunki hayvonning sog'ayishi o'sma elementlarini to'liq olib tashlab bilan bog'liq, ya'ni o'smani regionar limfa tugunlari bilan birga olib tashlash kerak.

2. Kasal hayvonlarni muvofaqiyatli davolash uchun o'smani olib tashlash bilan birgalikda, davolovchi xarakatlarni organizmning ximoya reaksiyalarini oshirishga qaratilish kerak.

3. Xirurgik operatsiya usuli bilan o'smani olib tashlashda antiblastika qoidalariga rioya qilib implantasion tarqalishning oldini olish mumkin. Bu qoidalarga quyidagilar kiradi: operatsiya qilish vaqtida o'sma to'qimasining shikastlanishini oldini olish, tez - tez asboblarini almashtirib turish, kon oqishini to'liqligicha to'xtatish, qo'lni 2% li xloramin eritmasi bilan tez-tez yuvib turish; operatsion maydonni spirt-efir bilan artib turish.

4. O'smalarni xirurgik usul bilan olib tashlash vaqtida narkoz va og'riqsizlantirishdan keng foydalanish lozim. Bunda anestetik moddalar faqat o'smani o'rab turuvchi to'qimalargacha yuboriladi. Katta o'smalarni olib tashlash vaqtida, ayniqsa ular to'qimalar orasida joylashgan bo'lsa, og'riqsizlantirish aloxida katlam-katlam bo'ylab bajariladi, bu usul o'smani to'qimalardan ajrashishga yordam beradi.

Og'riqsizlantirish - umumiy og'riqsizlantirish uchun neyrolept-analgiziya o'tkaziladi, vena qon tomiriga 2,5 mg/kg 2,5% aminazin eritmasi va 1 mg/kg ketamin tana ogirligiga nisbatan mikdorda yuboriladi. Teri ostiga va o'sma atrofiga 0,5% novokain eritmasi infiltratsiya usuli bilan yuboriladi.

Operatsiya texnikasi

It yotgan xolatda fiksatsiya qilinadi, operatsiya maydonchasi tayyorlanadi va 5% yodning spirdagi eritmasi bilan teriga ishlov beriladi. Sut bezi o'smasida operatsiya usuli bilan barcha tugunlar olib tashlanishi kerak, bunda ablastikaga rioya kilib shu joyning anatomo-topografik xususiyatlarini inobatga olish lozim. Yaxshi natija olish uchun o'smani rivojlanishning boshlangich davrida olib tashlash maqsadga muvoffik. Ayrim paytlarda o'sma rivojlangan bo'lishiga qaramasdan ham yaxshi natija olish mumkin.

Operatsiya o'tkazish vaqtida yuqorida aytilganday anatomik topografik tuzilishni ayniqsa sut bezlardagi kon tomirlarni joylashishini va limfa oqish yillarini inobatga olish kerak. Itlarda sut bezining har bir qismi qon bilan ta'minlanishi uchta yo'l orqali amalga oshiriladi. Birinchi, ikkinchi va uchinchi sut bezlari bo'limlariga kon ichki va tashqi ko'krak arteriyalaridan, to'rtinchi beshinchi sut bezlari bo'limlariga esa qon tashqi uyat arteriyasida oqib keladi.

Birinchi uchta bo‘linma bezlaridan limfa qo‘ltiq osti limfa tuguniga, turtinchi va beshinchilardan esa chot limfa tuguniga okadi.

Sut bezida operatsiya o‘tkazish vaqtida urchuqsimon kesim bajariladi. Teri kesilgandan keyin uni qaychi yordamida atrofdagi to‘kimilardan ajratib olish lozim. Qon tomirlardan oqayotgan qon mexanik usul bilan to‘xtatib boriladi, ya’ni tomirni burash, unga chok ko‘yish.

O‘smani u o‘sib chiqqan sut bezidagi bo‘limi bilan olib tashlash kerak. Agar o‘sma birinchi bo‘limida bo‘lsa, u shu bez bilan birga olib tashlanadi. Agar ikkinchisida bo‘lsa, birinchisi xam olib tashlanadi, chunki ularning limfa tomirlari bir biri bilan bog‘lik. Agar o‘sma uchinchi bo‘limida rivojlangan bo‘lsa faqat shu qismi olib tashlanadi. Agarda o‘sma shu bo‘limdan chiqib ikkinchi bo‘limiga ham o‘tsa bunday xollarda oldingi uchta sut bezlari ham olib tashlanadi. Agar o‘sma beshinchi sut bezida paydo bo‘lgan bo‘lsa, mastektomiya qilinib birgalikda regionar limfa tugun ham olib tashlanadi. To‘rtinchi bezda o‘sma paydo bo‘lsa, u beshinchisi bilan birga olib tashlanadi, bunday xolatda ekstirpasiyani limfa tugundan boshlash kerak.

O‘sma to‘ligicha olib tashlangandan keyin, kon oqishni to‘liqcha to‘xtatish lozim, buning uchun bir necha daqiqaga jarohat ochik qoldirilib kuzatish olib boriladi, qon oqayotgan tomirlar diametridan kat‘iy nazar, qon oqish to‘xtatiladi. Tomirlarni imkoniyati boricha ketgut bilan bog‘lash kerak. Jarohat quritilgandan keyin ortiqcha to‘qimalar kesilib jarohat choklanadi. Operatsiya jarohatiga to‘g‘ri chok ko‘yish ahamiyatga ega, chunki u bitish jarayoniga ta’sir qiladi. Jarohatni qatlam-qatlam qilib biriktirib borish lozim. Bunda cho‘ntaklar, bo‘shliklar xosil bo‘lish oldini olish kerak, chunki ular jarohatning bitishiga to‘sqinlik qiladi. Jarohat 10 sm dan uzunroq bo‘lsa uzluqli choklar qo‘yiladi, agar kichik bo‘lsa uzluksiz chok ko‘ysa bo‘ladi. Operatsiyadan keyingi davrda jarohatda infeksiyaning rivojlanishini oldini olish maqsadida keng spektrli antibiotiklar (gentamisin, enrofloks, sulmin) yuboriladi.

MAVZUNI MUSTAHKAMLASH BO‘YICHA TEST SAVOLLARI.

Mayda hayvonlarda kesarevo kesimi operatsiyasida kesim qayerda olib boriladi?

- A. Medial –oq chiziq boylab.
- B. Paramedial – yon tomonda.
- D. Och biqinda.
- E. Qorinngi yon tomonida.

Qoramollarda kesarevo kesimi operatsiyasida qanday og‘riqsizlantirish usuli qo‘llaniladi?

- A. Paralyumbal.
- B. Parakostal.
- D. Paramedial.
- E. Sokral.

Laparotomiya nima?

- A. Qorin bo‘shlig‘ihga yo‘l ochish.

- B. Oshqozonni kesish.
- D. Katta qorinni kesish.
- E. Oypni amputatsiya qilish

Quyida keltirilgan javoblarning qaysi birida laparotomiya usuli keltirilgan?

- A. Medial, paramedikal.
- B. Yuqorigim pastki.
- D. Dorsal, ventral.
- E. Lateral, medial.

Gisterotomiya bu ...?

- A. Bachadonni ochish.
- B. Erkak hayvonlarni ahtalash.
- D. Urg'ochi hayvonlarni ahtalash.
- E. Urug'don ortig'ini olib tashlash.

Ovarioektomiya bu...?

- A. Urg'ochi hayvonlarni ahtalash.
- B. Bachadonni olib tashlash.
- D. Erkak hayvonlarni ahtalash.
- E. Urug'don ortig'ini olib tashlash.

Mastektomiya qanday operatsiya?

- A. Sut bezini olib tashlash.
- B. Sut bezini kesish.
- D. Limfa tugunini olib tashlash.
- E. Bachadonni olib tashlash.

Hayvonlarda sut bezini qon bilan ta'minlovchi asosiy qon tomirni ko'rsating?

- A. Tashqi uyat arteriyasi.
- B. Tashqi uyqi arteriyasi.
- D. Buyrak arteriyasi.
- E. Qorin tei osti arteriyasi.

Topshiriq va savollar:

1. Urg'ochi hayvonlar jinsiy organlari anatomo-topografiyasini ayting?
2. Laparotomiya deganda nimani tushunasiz?
3. Gisterotomiya qaysi organda bajariladi?
4. Kesarevo-secheniye operatsiyasi texnikasini tushuntirib bering?
5. Mayda hayvonlarda kesarevo kesimi operatsiyasida kesim qayerda olib boriladi?
6. Ovarioektomiyani deganda nimani tushunasiz?
7. O'sma va uning turlarini tushuntirib bering?
8. Itlarda ovarioektomiya texnikasini tushuntirib bering?

